

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО

Факультет педагогічних психологій
Кафедра української мови та літератури

О. А. Кузнецова
2019 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Ступінь: бакалавра

Галузь знань 01 Освіта. Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»

014.01 Середня освіта. Українська мова та література
освітня програма Українська мова та література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 «Філологія»

035.01 Філологія. Українська мова та література
освітня програма Українська мова та література

053 Психологія

Миколаїв 2019

Програму розроблено та внесено: Миколайський національний університет імені В. О. Сухомлиньського

РОЗРОБИНИК ПРОГРАМИ:

Михайлик Ольга Дмитрівна, старший викладач кафедри української мови і літератури, кандидат педагогічних наук

Програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 року

Завідувач кафедри

української мови і літератури

(Русюк Л. В.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогіки та психології

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії

(Чугусва І. С.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол № 19 від «24» серпня 2019 року

Голова

навчально-методичної комісії університету

(Кушнір О. А.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Практикум з української мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів ступеня бакалавр спеціальностей 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), 035 Філологія, предметна спеціалізація 035.01 Філологія українська мова та література, 053 Психологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є українська мова як найважливіше джерело формування інтелекту й духовно-емоційної сфери особистості через її органічний зв'язок із національними традиціями.

Міждисциплінарні зв'язки: вступ до мовознавства, стилістика української мови, українська література.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни

1.1. *Мета курсу* полягає у свідомому практичному оволодінні українською літературною мовою, заснованому на вивченні її системи й підсистем – лексико-семантичної, фразеологічної, орфографічної, фонетичної і граматичної, а також закономірностей, що визначають використання тих або інших виражальних засобів відповідно до сучасних норм.

1.2. *Основними завданнями* вивчення навчальної дисципліни є:

- поглибити знання студентів про нормативність української літературної мови;
- сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови;
- підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів; виробити у студентів уважне й критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики;
- збагатити лексичний запас студентів новими термінами з фахової підготовки;
- навчити студентів самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

У результаті вивчення курсу студент студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- здатність до навчання;
- володіння графічними, орфоепічними, орфографічними, лексичними нормами сучасної української літературної мови;
- здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень;
- уміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з сучасної української мови для розв'язання практичних завдань;
- почуття поваги до різноманітності й мультикультурності;
- здатність застосування засвоєних теоретичних положень у мовній практиці.

II. Фахові:

- знання термінологічного апарату навчальної дисципліни;
- володіння принципами українського правопису;
- уміння визначати орфограми та пунктограми в текстах на слух і пояснювати їх;
- знання норм сучасної української літературної мови;
- уміння визначати основні ознаки стилів сучасної української літературної мови;
- уміння розрізняти й характеризувати слова за ознаками активного й пасивного функціонування шляхом використання відповідної інформації з наукової літератури, частотних і тлумачних словників, психолінгвістичних досліджень та власних дослідницьких спостережень.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Принципи українського правопису

Тема 1. Вступ. Діагностика мовної навченості учнів. Загальні відомості про мову.

Тема 2. Фонетика. Відображення звуків мови на письмі. Поняття про фонетичну транскрипцію. Український наголос. Склад слова, типи складів. Основні правила складоподілу в українській мові.

Тема 3. Чергування голосних і приголосних як засіб милозвучності мови. Звукові закони в системі голосних. Чергування /o/, /e/ з /i/. Випадки, коли вказані звуки не чергуються. Чергування /e/-/o/ після ж, ч, ш, щ, дж, й. Чергування у-в та і-й. Звукові закони в системі приголосних: /г/-/ж/-/з/, /к/-/ч/-/ц/, /х/-/ш/-/с/; зміни груп приголосних -цьк-, -ськ-, -зьк-, -ск-, -шк-, -ст-.

Тема 4. Уживання апострофа та знака м'якшення. Правопис буквосполучення йо, ьо. Правопис слів іншомовного походження.

Тема 5. Подвоєння і подовження, спрощення та уподібнення приголосних.

Тема 6. Правила вживання великої літери. Правопис прізвищ і географічних назв.

Кредит 2. Морфологія та орфографія

Тема 7. Самостійні частини мови. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників. Відмінювання іменників, які перебувають поза відмінами. Відмінювання множинних іменників. Невідмінювані іменники та аббревіатури. Граматичний зв'язок незмінюваних іменників та ініціальних аббревіатур з іншими словами в реченні.

Вищий і найвищий ступені порівняння якісних прикметників. Поділ прикметників на групи за типами відмінювання. Особливості відмінювання та правопис прикметників твердої і м'якої групи. Особливості відмінювання прикметників на -лиций. Особливості вживання повних і коротких форм прикметників.

Зв'язок числівників з іменниками. Відмінювання і правопис простих, складних і складених числівників. Відмінювання і правопис неозначено-кількісних, збірних, дробових і порядкових числівників.

Відмінювання та правопис особових та зворотного займенника. Відмінювання займенників за прикметниковим і числівниковим зразками. Творення і правопис заперечних та неозначених займенників.

Дієвідмінювання дієслів. Правопис особових закінчень дієслів I, II дієвідміни. Творення і правопис дієприкметників. Творення і правопис дієприслівників. Написання -н- та -нн- у суфіксах дієприкметників і дієприслівників.

Особливості творення прислівників. Написання НЕ, НІ у прислівниках. Написання -н- та -нн- у прислівниках.

Тема 8. Службові частини мови. Вигук. Правопис прийменників. Правопис складних і складених сполучників. Написання часток окремо, разом, через дефіс. Написання часток НЕ, НІ з різними частинами мови.

Кредит 3. Синтаксис та пунктуація

Тема 9. Розділові знаки в простому реченні. Тире між підметом і присудком. Тире в простому реченні. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами. Однорідні та неоднорідні означення. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Розділові знаки в реченнях із відокремленими членами (узгодженими та неузгодженими означеннями, прикладками, додатками, обставинами). Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки при словах, словосполученнях, конструкціях, граматично не пов'язаних із членами речення (вставні слова, вставлені конструкції, звертання, вигуки).

Тема 10. Розділові знаки в складному реченні. Розділові знаки в складносурядних і складнопідрядних реченнях. Розділові знаки при збігові сполучників. Розділові знаки в безсполучникових реченнях. Розділові знаки у реченнях змішаного типу. Розділові знаки при прямій мові. Розділові знаки при цитатах.

Кредит 4. Стилїстика сучасної української літературної мови

Тема 11. Книжні та уснорозмовні стилі літературної мови. Поняття стилю. Основи виділення стилів мови. Стилї української мови: сфера вживання, функціонування, специфіка мовних засобів.

3. Рекомендована література

Базова

1. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. Харків : Веста : Ранок, 2015. 384 с.
2. Глазова О. П. Українська пунктуація : навч. посіб. Харків : Веста : Ранок, 2014. 352 с.
3. Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови : навч. посіб. . 2-ге вид., виправ. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 160 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/> (дата звернення: 30.05.2019).
4. Козачук Г. О. Українська мова: Практикум : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2008. 414 с.
5. Максименко В. Ф. Орфографічний тренажер. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 272 с.
6. Тоцька Н. І. Українська пунктуація : практикум : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1990. 160 с.
7. Омельчук С. А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: навч. посіб. Київ : Грамота, 2009. 224 с.
8. Пономарів О. Д. Культура слова. Мовностилістичні поради: навч. посіб. 2-ге вид., стереотип. Київ : Либідь, 2001. 240 с.
9. Спанатій Л. С. Український правопис : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв : МДУ імені В. О. Сухомлинського, 2008. 56 с.
10. Сербенська О. А. Культура усного мовлення : практикум : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
11. Ткаченко Є. М. Українська мова. Пунктуація: правила, вправи, диктанти : навч. посіб. Харків : Консум, 2001. 288 с.
12. Українська мова : Практикум: навч. посіб. Київ : Либідь, 2000. 384 с.
13. Чак Є. Д. Складні випадки правопису та слововживання. Київ : А.С.К., 1998. 272 с.
14. Читай і знай! : довід.-практикум з граматики та стилістики сучасн. укр. мови. Київ : Києво-Могилянська академія, 2007. 197 с.
15. Чуріна В. Ф. Український правопис у таблицях і схемах. Київ : Логос, 1998. 180 с.
16. Шевчук С. В. Практикум з української мови: модульний курс: навч. посіб. Київ : Вища школа, 2006. 326 с.
17. Шкурятяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс : навч. посіб. для студентів нефілологічних спеціальностей вищ. навч. закладів. Київ: Вища школа, 2007. 823 с.
18. Шулжук Н. В. Практикум з правопису української мови : навч.-метод. посіб. для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. 396 с. URL: http://lib.ua.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Shulzhuk_praktykum_z_pravopysu.pdf (дата звернення: 30.05.2019).
19. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. 4-те вид. Київ : Освіта, 2015. 254 с.
20. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова : Пунктуація : навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 286 с.

Додаткова

Словники

1. Аркушин Г. Словник евфемізмів, уживаних у говірках та молодіжному жаргоні Західного Полісся і західної частини Волині. Луцьк-Люблін : Волинська обласна друкарня, 2005. 198 с.
2. Бурячок А. А. Орфографічний словник. Київ : Наукова думка, 2002. 464 с.
3. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень. Київ : Наукова думка, 2001. 640 с.
4. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : словник-довідник. Київ. : Либідь, 1995. 192 с.
5. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ : Рідна мова, 2000. 351 с.
6. Єрмоленко С. Я. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ : Либідь, 2001. 223 с.
7. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? : словник-довідник. К. : Наук. думка, 2004. 204 с.
8. Караванський С. Й. Практичний словник синонімів української мови. Київ : Кобза, 1993. 469 с.
9. Короткий тлумачний словник української мови / за ред. Д. Г. Гринчишина. Київ : Просвіта, 1988. 608 с.
10. Культура української мови : довідник. Київ : Либідь, 1990. 304 с.
11. Лозова Н. Є. Дзвона чи дзвону? або-а(-я)чи-у(-ю)в родовому відмінку: Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2007. 168 с.
12. Мацько Л. І. Російсько-український і українсько-російський словник: відмінна лексика. Київ : Вища школа, 1992. 255 с.
13. Новий російсько-український словник-довідник: близько 100 тис. слів / уклад. С. Я. Єрмоленко та ін. 2-ге вид., доп. і випр. Київ : Довіра, 1999. 878 с.
14. Новий тлумачний словник української мови : у 3-х томах / укл. В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. Київ : Аконті, 2008. Т. 1. 928 с.; Т. 2. 928 с.; Т. 3. 864 с.
15. Олійник І. С. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник. Київ : Радянська школа, 1991. 400 с.
16. Орфографічний словник української мови: близько 120000 слів / уклад. С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. Київ : Довіра, 1994. 864 с.
17. Російсько-український словник / уклад. Н. Є. Лозова та ін. Київ : Наукова думка, 2003. 1216 с.
18. Російсько-український словник наукової термінології : у 3 т. Київ : Наукова думка, 1994–1998.
19. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей : словник-довідник. Київ : Наукова думка, 1996. 336 с.
20. Сліпушко О. С. Тлумачний словник чужомовних слів в українській мові : правопис, граматики : 10000 слів. Київ : Криниця, 2000. 511 с.
21. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Львів : Фенікс, 1996. 368 с.
22. Словник-довідник сучасної української мови : Разом. Окремо. Через дефіс : Близько 60000 слів / Укладачі Т. К. Співак, О. О. Якименко. Харків : ФОП Співак В. Л., 2009. 528 с.
23. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінів-сполучень / уклад. Л. М. Пустовіт та ін. Київ : Довіра, 2000. 1018 с.
24. Словник синонімів української мови : в 2-х т. К. : Наукова думка, 2001. Т. 1. 1028 с.; Т. 2. 956 с.
25. Словник сучасного українського сленгу / упоряд.: Т. М. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006. 350 с.

26. Словник фразеологізмів української мови / уклад. В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наукова думка, 2003. 1104 с.
27. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. Київ : Критика, 2003. 336 с.
28. Сучасний тлумачний словник української мови [С. В. Ломакович]. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 670 с.
29. Українська мова : енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.
30. Український орфографічний словник: Близько 165 тис. слів / за ред. В. М. Русанівського ; уклад.: В. В. Чумак та ін. 5-е вид., переробл. і доповн. Київ : Довіра, 2006. 940 с. (Словники України).
31. Шевченко Л. Ю. Сучасна українська мова : довідник. Київ : Либідь, 1993. 336 с.
32. Шевчук С. В. Разом, окремо, через дефіс: Словник-довідник. Київ : Видавництво А.С.К., 2003. 416 с.
33. Шкаруба Л. М. Російсько-український словник художніх термінів : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Каравела, 2004. 320 с.
34. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів : ПАІС, 2004. 332 с.

Підручники

1. Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови : навч. посіб. 2-ге вид., виправ. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 160 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/672757/> (дата звернення: 30.05.2019).
2. Сучасна українська літературна мова : навч. комплекс : посіб. для студ. філол. спеціальностей / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко, І. В. Мілева, Г. К. Барилова; [за заг. ред. проф. В. Д. Ужченка]. 2-ге вид., випр. і доп. Луганськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2009. 299 с. URL: <http://dspace.ltsu.org/jspui/bitstream/123456789/250/1/Макет%202009.pdf> (дата звернення: 30.05.2019).
3. Сучасна українська літературна мова / Шевчук С. В. URL: http://literaturna_mova_-_shevchuk_sv http://pidruchniki.ws/1584072040522/dokumentoznavstvo/suchasna_ukrayinska_ (дата звернення: 30.05.2019).
4. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія. / Н. І. Тоцька. URL: <http://ena.lp> <http://www.twirpx.com/file/174320/> (дата звернення: 30.05.2019).
5. Українська мова: Практикум: навч. посіб. / Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. Київ : Либідь, 2000. 384 с. URL: <http://ua.bookfi.net/book/1337163> (дата звернення: 30.05.2019).
6. Шульжук Н. В. Практикум з правопису української мови: навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Рівне – Острогор : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. 396 с. URL: http://lib.oa.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Shulzhuk_praktykum_z_pravopysu.pdf (дата звернення: 30.05.2019).
7. Ющук І. П. Українська мова : [підручник] / І. П. Ющук. 4-те вид. Київ: Либідь, 2008. 640 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/266343/> (дата звернення: 30.05.2019).
8. Ющук І. П. Українська мова. Вправи: навч. посіб. Київ : Либідь, 2009. 368 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/600473/> (дата звернення: 30.05.2019).
9. Інтегрована лексикографічна система «Словники України» / Національна академія наук України. Версія 1.03. Український мовно-інформаційний фонд, 2003. URL: <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/> (дата звернення: 30.05.2019).

Словники

10. Словник української мови Бориса Грінченка. URL: <http://hrinchenko.com/> (дата звернення: 30.05.2019).

11. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ: Українська енциклопедія, 2000. 752 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm> (дата звернення: 30.05.2019).

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, самостійна робота студента, укладання словника до курсу, написання реферату, опрацювання матеріалів із інтернет-ресурсів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра української мови і літератури

Проректор із науково-педагогічної роботи
О. А. Кушечова
27 серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»

014.01 Середня освіта. Українська мова і література
освітня програма Українська мова і література.

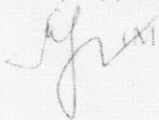
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 «Філологія»

035.01 Філологія. Українська мова та література
освітня програма Українська мова та література

053 Психологія

2018 – 2019 навчальний рік

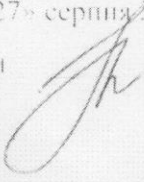
Розробник: Мхітарян Ольга Дмитрівна, старший викладач кафедри української мови і літератури, кандидат педагогічних наук

 (Мхітарян О. Д.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувачка кафедри

 (Рускуліє Л. В.)

«27» серпня 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни
1.1. Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність 014 «Середня освіта» 035 «Філологія»		
Індивідуальне науково-дослідне завдання (реферат) – 1	014.01 Середня освіта (Українська мова і література 035.01 Філологія. Українська мова та література 053 Психологія	<i>Рік підготовки:</i>	
Загальна кількість годин – 120		1-й	
		<i>Семестр</i>	
		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання – 8: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	<i>Лекції</i>	
		6 год.	
		<i>Практичні</i>	
		42 год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		72 год.	
		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 48 год. – аудиторні заняття, 72 год. – самостійна робота (40%/60%).

1.2. Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність 014 «Середня освіта» 035 «Філологія»		
Індивідуальне науково-дослідне завдання (реферат) – 1	014.01 Середня освіта (Українська мова і література 035.01 Філологія. Українська мова та література 053 Психологія	<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	
<i>Семестр</i>			
1-й			
Загальна кількість годин – 90		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання – 6: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	2 год.	
		<i>Практичні</i>	
		4 год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		84 год.	
		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 6 год. – аудиторні заняття, 84 год. – самостійна робота (7%/93%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни

Мета курсу полягає у свідомому практичному оволодінні українською літературною мовою, заснованому на вивченні її системи й підсистем – лексико-семантичної, фразеологічної, орфографічної, фонетичної і граматичної, а також закономірностей, що визначають використання тих або інших виражальних засобів відповідно до сучасних норм.

Завдання курсу:

- поглибити знання студентів про нормативність української літературної мови;
- сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови;
- підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів; виробити у студентів уважне й критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики;
- збагатити лексичний запас студентів новими термінами з фахової підготовки;
- навчити студентів самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

Передумови для вивчення дисципліни: обізнаність із нормами й канонами сучасного мовного дискурсу та вміння представити свої наукові здобутки, що є одним із найважливіших і найвагоміших аспектів підготовки фахівця з університетською освітою. Курсу «Практикум з української мови» властиві зв'язки з теоретичними та спеціальними теоретичними курсами загального фундаментального та професійного циклу – «Загальне мовознавство», «Історія мови», «Сучасна українська літературна мова».

Навчальна дисципліна складається з 3-ох кредитів.

Результати навчання:

- знання основ та історії фундаментальних дисциплін (теоретичні проблеми мовознавства та літературознавства, історії мови, української та світової літератури) як теоретичної бази дослідницької і прикладної діяльності в галузі мовознавства;
- володіння українською мовою на високому рівні й здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціокультурних явищ;
- осмислення процесу формування основних розділів української мови;
- уміння використовувати філологічні знання в процесі викладання української мови та літератури, світової літератури у відповідних типах закладів середньої освіти.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- здатність до навчання;
- володіння графічними, орфоепічними, орфографічними, лексичними нормами сучасної української літературної мови;
- здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень;
- уміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з сучасної української мови для розв'язання практичних завдань;
- почуття поваги до різноманітності й мультикультурності;
- здатність застосування засвоєних теоретичних положень у мовній практиці.

II. Фахові:

- знання термінологічного апарату навчальної дисципліни;
- володіння принципами українського правопису;
- уміння визначати орфограми та пунктограми в текстах на слух і пояснювати їх;
- знання норм сучасної української літературної мови;
- уміння визначати основні ознаки стилів сучасної української літературної мови;
- уміння розрізняти й характеризувати слова за ознаками активного й пасивного функціонування шляхом використання відповідної інформації з наукової літератури,

частотних і тлумачних словників, психолінгвістичних досліджень та власних дослідницьких спостережень.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Принципи українського правопису

Тема 1. Вступ. Загальні відомості про мову.

Тема 2. Фонетика.

Тема 3. Чергування голосних і приголосних як засіб милозвучності мови.

Тема 4. Уживання апострофа та знака м'якшення.

Тема 5. Подвоєння і подовження, спрощення та уподібнення приголосних.

Тема 6. Правила вживання великої літери.

Кредит 2. Морфологія та орфографія

Тема 7. Самостійні частини мови.

Тема 8. Службові частини мови. Вигук.

Кредит 3. Синтаксис та пунктуація

Тема 9. Розділові знаки в простому реченні.

Тема 10. Розділові знаки в складному реченні.

Кредит 4. Стилїстика сучасної української літературної мови

Тема 11. Книжні та уснорозмовні стилі літературної мови.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Денна форма						
	Усього	у тому числі					
		л	п	к	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	
Кредит 1. Принципи українського правопису							
Тема 1. Вступ. Загальні відомості про мову.	11	6	4			1	
Тема 2. Фонетика.	3		2			1	
Тема 3. Чергування голосних і приголосних як засіб милозвучності мови.	4		2			2	
Тема 4. Уживання апострофа та знака м'якшення.	4		2			2	
Тема 5. Подвоєння і подовження, спрощення та уподібнення приголосних.	4		2			2	
Тема 6. Правила вживання великої літери.	4		2			2	
Усього:	30	6	14			10	
Кредит 2. Морфологія та орфографія							
Тема 7. Самостійні частини мови.	20		12			8	
Тема 8. Службові частини мови. Вигук.	10		2			8	
Усього:	30		14			16	
Кредит 3. Синтаксис та пунктуація							
Тема 9. Розділові знаки в простому реченні.	15		6			9	
Тема 10. Розділові знаки в складному реченні.	15		6			9	
Усього:	30		12			18	
Кредит 4. Стилїстика сучасної української літературної мови							
Тема 11. Книжні та уснорозмовні стилі літературної мови.	30		2			28	
Усього:	30		2			28	
Усього годин:	120	6	42			72	

4.2. Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Заочна форма						
	Усього	у тому числі					
		л	п	к	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	
Кредит 1. Принципи українського правопису							
Тема 1. Вступ. Загальні відомості про мову.	6	2				4	
Тема 2. Фонетика.	4					4	
Тема 3. Чергування голосних і приголосних як засіб милозвучності мови.	4					4	
Тема 4. Уживання апострофа та знака м'якшення.	6		2			4	
Тема 5. Подвоєння і подовження, спрощення та уподібнення приголосних.	5					5	
Тема 6. Правила вживання великої літери.	5					5	
Усього:	30	2	2			26	

Кредит 2. Морфологія та орфографія							
Тема 7. Самостійні частини мови.	15					15	
Тема 8. Службові частини мови. Вигук.	15					15	
Усього:	30					30	
Кредит 3. Синтаксис та пунктуація							
Тема 9. Розділові знаки в простому реченні.	14					14	
Тема 10. Розділові знаки в складному реченні.	16		2			14	
Усього:	30		2			28	
Усього годин:	90	2	4			84	

5. Теми лекційних занять

5.1. Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Принципи українського правопису</i>		
1.	Тема 1. Імплементация нової редакції «Українського правопису».	2
2.	Українська мова – мова українського народу.	2
3.	Структурна організація української мови та умови її оптимального вивчення.	2
Разом:		6

5.2. Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Принципи українського правопису</i>		
1.	Тема 1. Імплементация нової редакції «Українського правопису».	2
Разом:		2

6. Теми практичних занять

6.1. Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Принципи українського правопису</i>		
1.	Тема 1. Вступ. Діагностика мовної навченості учнів.	2
2.	Загальні відомості про мову.	2
3.	Тема 2. Фонетика. Відображення звуків мови на письмі.	2
4.	Тема 3. Чергування голосних і приголосних як засіб милозвучності мови.	2
5.	Тема 4. Уживання апострофа та знака м'якшення.	2
6.	Тема 5. Подвоєння і подовження, спрощення та уподібнення приголосних.	2
7.	Тема 6. Правила вживання великої літери.	2
<i>Кредит 2. Морфологія та орфографія</i>		
8.	Тема 7. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників.	2
9.	Особливості відмінювання та правопис прикметників.	2
10.	Відмінювання та правопис числівників.	2
11.	Відмінювання та правопис особових та зворотного займенника.	2
12.	Дієвідмінювання та правопис дієслів.	2
13.	Особливості творення та правопис прислівників.	2
14.	Тема 8. Службові частини мови. Вигук.	2
<i>Кредит 3. Синтаксис та пунктуація</i>		
15.	Тема 9. Розділові знаки в простому реченні.	6

7.	Тема 10. Розділові знаки в складному реченні.	6
<i>Кредит 4. Стилїстика сучасної української лїтературної мови</i>		
8.	Тема 11. Книжні та уснорозмовні стилї лїтературної мови.	2
Разом:		42

6.2. Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кіль-кість годин
<i>Кредит 1. Принципи українського правопису</i>		
5.	Тема 4. Уживання апострофа та знака м'якшення.	2
<i>Кредит 3. Синтаксис та пунктуація</i>		
7.	Тема 10. Розділові знаки в складному реченні.	2
Разом:		4

7. Самостійна робота

7.1. Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кіль-кість годин
<i>Кредит 1. Принципи українського правопису</i>		
1.	Есе на морально-етичну тему з використанням слів за новою редакцією українського правопису.	1
2.	Принципи класифікації голосних і приголосних. Класифікація голосних за місцем творення, за ступенем підняття спинки язика, за участю губ при їх творенні. Поділ приголосних за участю шуму і голосу. Класифікація приголосних за способом творення. Поділ приголосних за активним мовним органом.	1
3.	Значущі частини слова (морфеми), їх роль у слові. Поняття основи слова. Правопис префіксів пре-, при-, прї-. Правопис префіксів з-, роз-, без-, воз-.	2
4.	Уживання апострофа та знака м'якшення в словах іншомовного походження.	2
5.	Подвоєння і подовження, спрощення та уподібнення приголосних в словах іншомовного походження.	2
6.	Правила вживання великої літери в словах іншомовного походження.	2
<i>Кредит 2. Морфологія та орфографія</i>		
7.	Правила визначення роду невідмінюваних іменників. Хитання в роді іменників. Поняття про категорію числа іменника та засоби її вираження. Складні випадки правопису прикметників. Складні випадки наголошення і правопису числівників та займенників. Творення і правопис дієприкметників. Творення і правопис дієприслівників. Складні випадки правопису прислівників.	8
8.	Правопис прийменників. Правопис складних і складених сполучників. Написання часток окремо, разом, через дефіс.	8
<i>Кредит 3. Синтаксис та пунктуація</i>		
9.	Тире між підметом і присудком: складні випадки. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами: складні випадки. Розділові знаки в реченнях із відокремленими членами: складні випадки. Розділові знаки при словах, словосполученнях, конструкціях, граматично не пов'язаних із членами речення (вставні слова, вставлені конструкції, звертання, вигуки): складні випадки.	9
10.	Перехідні випадки між сурядністю і підрядністю. Розділові знаки при заміні прямої мови на непряму. Розділові знаки при діалозі.	9

<i>Кредит 4. Стилїстика сучасної української літературної мови</i>		
11.	Поняття стилю. Основи виділення стилів мови. Книжні стилі української мови: сфера вживання, функціонування, специфіка мовних засобів. Уснорозмовні стилі літературної мови.	28
Разом:		72

7.2. Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Принципи українського правопису</i>		
1.	Есе на морально-етичну тему з використанням слів за новою редакцією українського правопису.	4
2.	Принципи класифікації голосних і приголосних. Класифікація голосних за місцем творення, за ступенем підняття спинки язика, за участю губ при їх творенні. Поділ приголосних за участю шуму і голосу. Класифікація приголосних за способом творення. Поділ приголосних за активним мовним органом.	4
3.	Значущі частини слова (морфеми), їх роль у слові. Поняття основи слова. Правопис префіксів пре-, при-, прі-. Правопис префіксів з-, роз-, без-, воз-.	4
4.	Уживання апострофа та знака м'якшення в словах іншомовного походження.	4
5.	Подвоєння і подовження, спрощення та уподібнення приголосних в словах іншомовного походження.	5
6.	Правила вживання великої літери в словах іншомовного походження.	5
<i>Кредит 2. Морфологія та орфографія</i>		
7.	Правила визначення роду невідмінюваних іменників. Хитання в роді іменників. Поняття про категорію числа іменника та засоби її вираження. Складні випадки правопису прикметників. Складні випадки наголошення і правопису числівників та займенників. Творення і правопис дієприкметників. Творення і правопис дієприслівників. Складні випадки правопису прислівників.	15
8.	Правопис прийменників. Правопис складних і складених сполучників. Написання часток окремо, разом, через дефіс.	15
<i>Кредит 3. Синтаксис та пунктуація</i>		
9.	Тире між підметом і присудком: складні випадки. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами: складні випадки. Розділові знаки в реченнях із відокремленими членами: складні випадки. Розділові знаки при словах, словосполученнях, конструкціях, граматично не пов'язаних із членами речення (вставні слова, вставлені конструкції, звертання, вигуки): складні випадки.	14
10.	Перехідні випадки між сурядністю і підрядністю. Розділові знаки при заміні прямої мови на непряму. Розділові знаки при діалозі.	14
Разом:		84

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

І. Написати реферат на одну із запропонованих тем:

1. Мова – неоціненний скарб народу, найголовніший літопис його життя.
2. Роль сучасної української мови в національному відродженні України.
3. Поняття про літературну мову. Функції української літературної мови.
4. Поняття про колоритно-стильові різновиди мовлення.
5. Офіційно-діловий стиль сучасної української літературної мови, його особливості.
6. Українська літературна мова як унормована, відшліфована форма загальнонародної мови.

7. Соціолінгвістична ситуація в сучасній Україні: сфери використання державної мови і мов національних меншин.
8. Аналіз сучасних орфоепічних норм української мови.
9. Орфоепія і культура усного мовлення.
10. Теоретичні і практичні засади функціонування сучасних орфографічних норм.
11. Історія становлення орфографічних норм української мови.
12. Принципи української орфографії.
13. Поняття орфограми. Різновиди орфограм.
14. Пряме і переносне значення слів (метафора, метонімія, синекдоха).
15. Пряме і переносне значення слів, особливості їх використання в засобах масової інформації.
16. Культура мовлення майбутнього філолога.
17. Основні проблеми культури мови в засобах масової інформації.
18. Вплив суспільно-політичних факторів на розвиток нових значень слів і збагачення української лексики.
19. Особливості емоційно-експресивної лексики.
20. Роль і значення мови засобів масової інформації в розвитку й збагаченні української літературної мови.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно за умови, якщо відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; відповідає мовним нормам. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.

Студенту виставляється дуже добре, якщо відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; однак трапляються незначні мовленнєві огріхи. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, проте не завжди наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.

Студенту виставляється добре, якщо відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; однак трапляються незначні мовленнєві огріхи. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, проте не завжди наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.

Студенту виставляється достатньо, якщо відповідь змістовна, однак неповна, репліки недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином використання термінологічної лексики; порушується послідовність і логічність викладу думок; надається перевага невербальній комунікації; трапляються суттєві мовленнєві огріхи.

Студенту виставляється задовільно, якщо він бере участь в обговоренні теоретичних питань практичного заняття, проте, відповіді є недостатніми за обсягом (до 5-6 реплік), елементарними за змістом, зі значною кількістю помилок різного роду.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 200 до 500 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 4 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота										КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100	400/100
25	25	15	15	20	50	10	30	10	50		

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Репродуктивний метод (конспектування монографій, методичних посібників, статей у фахових виданнях), частково-пошуковий метод (проблемні лекції, розв'язання проблемних завдань), метод вправ (проектування літературних завдань, моделювання навчальних ситуацій, розробка конспектів занять із літературознавчих дисциплін та ін.), дослідницький метод (аналіз аспектичних методичних проблем та фрагментів занять і виховних заходів); інтерактивні імітаційні методи (рольові ігри, ситуативні завдання з використанням ІКТ) та ін.

12. Рекомендована література

Базова

21. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. Харків : Веста : Ранок, 2015. 384 с.
22. Глазова О. П. Українська пунктуація : навч. посіб. Харків : Веста : Ранок, 2014. 352 с.
23. Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови : навч. посіб. . 2-ге вид., виправ. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 160 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/> (дата звернення: 30.05.2019).
24. Козачук Г. О. Українська мова: Практикум : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2008. 414 с.
25. Максименко В. Ф. Орфографічний тренажер. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 272 с.
26. Тоцька Н. І. Українська пунктуація : практикум : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1990. 160 с.

27. Омельчук С. А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: навч. посіб. Київ : Грамота, 2009. 224 с.
28. Пономарів О. Д. Культура слова. Мовностилістичні поради: навч. посіб. 2-ге вид., стереотип. Київ : Либідь, 2001. 240 с.
29. Спанатій Л. С. Український правопис : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв : МДУ імені В. О. Сухомлинського, 2008. 56 с.
30. Сербенська О. А. Культура усного мовлення : практикум : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
31. Ткаченко Є. М. Українська мова. Пунктуація: правила, вправи, диктанти : навч. посіб. Харків : Консум, 2001. 288 с.
32. Українська мова : Практикум: навч. посіб. Київ : Либідь, 2000. 384 с.
33. Чак Є. Д. Складні випадки правопису та слововживання. Київ : А.С.К., 1998. 272 с.
34. Читай і знай! : довід.-практикум з граматики та стилістики сучасн. укр. мови. Київ : Києво-Могилянська академія, 2007. 197 с.
35. Чуріна В. Ф. Український правопис у таблицях і схемах. Київ : Логос, 1998. 180 с.
36. Шевчук С. В. Практикум з української мови: модульний курс: навч. посіб. Київ : Вища школа, 2006. 326 с.
37. Шкуратяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс : навч. посіб. для студентів нефілологічних спеціальностей вищ. навч. закладів. Київ: Вища школа, 2007. 823 с.
38. Шульжук Н. В. Практикум з правопису української мови : навч.-метод. посіб. для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. 396 с. URL: http://lib.ua.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Shulzhuk_praktykum_z_pravopysu.pdf (дата звернення: 30.05.2019).
39. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. 4-те вид. Київ : Освіта, 2015. 254 с.
40. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова : Пунктуація : навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 286 с.

Додаткова

Словники

35. Аркушин Г. Словник евфемізмів, уживаних у говірках та молодіжному жаргоні Західного Полісся і західної частини Волині. Луцьк-Люблін : Волинська обласна друкарня, 2005. 198 с.
36. Бурячок А. А. Орфографічний словник. Київ : Наукова думка, 2002. 464 с.
37. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень. Київ : Наукова думка, 2001. 640 с.
38. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : словник-довідник. Київ. : Либідь, 1995. 192 с.
39. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ : Рідна мова, 2000. 351 с.
40. Єрмоленко С. Я. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ : Либідь, 2001. 223 с.
41. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? : словник-довідник. К. : Наук. думка, 2004. 204 с.
42. Караванський С. Й. Практичний словник синонімів української мови. Київ : Кобза, 1993. 469 с.
43. Короткий тлумачний словник української мови / за ред. Д. Г. Гринчишина. Київ : Просвіта, 1988. 608 с.
44. Культура української мови : довідник. Київ : Либідь, 1990. 304 с.

45. Лозова Н. Є. Дзвона чи дзвону? або-а(-я)чи-у(-ю)в родовому відмінку: Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2007. 168 с.
46. Мацько Л. І. Російсько-український і українсько-російський словник: відмінна лексика. Київ : Вища школа, 1992. 255 с.
47. Новий російсько-український словник-довідник: близько 100 тис. слів / уклад. С. Я. Єрмоленко та ін. 2-ге вид., доп. і випр. Київ : Довіра, 1999. 878 с.
48. Новий тлумачний словник української мови : у 3-х томах / укл. В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. Київ : Аконіт, 2008. Т. 1. 928 с.; Т. 2. 928 с. ; Т. 3. 864 с.
49. Олійник І. С. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник. Київ : Радянська школа, 1991. 400 с.
50. Орфографічний словник української мови: близько 120000 слів / уклад. С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. Київ : Довіра, 1994. 864 с.
51. Російсько-український словник / уклад. Н. Є. Лозова та ін. Київ : Наукова думка, 2003. 1216 с.
52. Російсько-український словник наукової термінології : у 3 т. Київ : Наукова думка, 1994–1998.
53. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей : словник-довідник. Київ : Наукова думка, 1996. 336 с.
54. Сліпушко О. С. Тлумачний словник чужомовних слів в українській мові : правопис, граматики : 10000 слів. Київ : Криниця, 2000. 511 с.
55. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Львів : Фенікс, 1996. 368 с.
56. Словник-довідник сучасної української мови : Разом. Окремо. Через дефіс : Близько 60000 слів / Укладачі Т. К. Співак, О. О. Якименко. Харків : ФОП Співак В. Л., 2009. 528 с.
57. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінів-сполучень / уклад. Л. М. Пустовіт та ін. Київ : Довіра, 2000. 1018 с.
58. Словник синонімів української мови : в 2-х т. К. : Наукова думка, 2001. Т. 1. 1028 с.; Т. 2. 956 с.
59. Словник сучасного українського сленгу / упоряд.: Т. М. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006. 350 с.
60. Словник фразеологізмів української мови / уклад. В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наукова думка, 2003. 1104 с.
61. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. Київ : Критика, 2003. 336 с.
62. Сучасний тлумачний словник української мови [С. В. Ломакович]. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 670 с.
63. Українська мова : енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.
64. Український орфографічний словник: Близько 165 тис. слів / за ред. В. М. Русанівського ; уклад.: В. В. Чумак та ін. 5-е вид., переробл. і доповн. Київ : Довіра, 2006. 940 с. (Словники України).
65. Шевченко Л. Ю. Сучасна українська мова : довідник. Київ : Либідь, 1993. 336 с.
66. Шевчук С. В. Разом, окремо, через дефіс: Словник-довідник. Київ : Видавництво А.С.К., 2003. 416 с.
67. Шкаруба Л. М. Російсько-український словник художніх термінів : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Каравела, 2004. 320 с.
68. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів : ПАІС, 2004. 332 с.

13. Інформаційні ресурси

Підручники

12. Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови : навч. посіб. 2-ге вид., виправ. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 160 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/672757/> (дата звернення: 30.05.2019).
13. Сучасна українська літературна мова : навч. комплекс : посіб. для студ. філол. спеціальностей / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко, І. В. Мілева, Г. К. Барилова; [за заг. ред. проф. В. Д. Ужченка]. 2-ге вид., випр. і доп. Луганськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2009. 299 с. URL: <http://dspace.ltsu.org/jspui/bitstream/123456789/250/1/Макет%202009.pdf> (дата звернення: 30.05.2019).
14. Сучасна українська літературна мова / Шевчук С. В. URL: http://literaturna_mova_-_shevchuk_sv http://pidruchniki.ws/1584072040522/dokumentoznavstvo/suchasna_ukrayinska_ (дата звернення: 30.05.2019).
15. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія. / Н. І. Тоцька. URL: <http://ena.lp> <http://www.twirpx.com/file/174320/> (дата звернення: 30.05.2019).
16. Українська мова: Практикум: навч. посіб. / Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. Київ : Либідь, 2000. 384 с. URL: <http://ua.bookfi.net/book/1337163> (дата звернення: 30.05.2019).
17. Шульжук Н. В. Практикум з правопису української мови: навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. 396 с. URL: http://lib.oa.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Shulzhuk_praktykum_z_pravopysu.pdf (дата звернення: 30.05.2019).
18. Ющук І. П. Українська мова : [підручник] / І. П. Ющук. 4-те вид. Київ: Либідь, 2008. 640 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/266343/> (дата звернення: 30.05.2019).
19. Ющук І. П. Українська мова. Вправи: навч. посіб. Київ : Либідь, 2009. 368 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/600473/> (дата звернення: 30.05.2019).
20. Інтегрована лексикографічна система «Словники України» / Національна академія наук України. Версія 1.03. Український мовно-інформаційний фонд, 2003. URL: <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/> (дата звернення: 30.05.2019).

Словники

21. Словник української мови Бориса Грінченка. URL: <http://hrinchenko.com/> (дата звернення: 30.05.2019).
22. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ: Українська енциклопедія, 2000. 752 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm> (дата звернення: 30.05.2019).